

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIO

Gerona: ... 1.ª penseta trimestre
Fora: ... 1.25 id. id.
Extranger: ... 1.50 id. id.
Un número, 10 céntims

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.ª

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se n donará compte en lo Setmanari.

Any 1.ª

Dissapte 28 de Juliol de 1894.

Núm. 17.

Advertencia

Los nostros abonats que surtin de Gerona durant l'estiu y que desijun rebre **Lo Geronés**, servéanse deixar avís en l'Administració.

SECCIÓ GENERAL

SALUS POPULI

Los Estats Units d' America, aquest poble jove y viril que, potser per excés de forsa vital, tot ho fa a l'engros, adala de donar al món l'espectacle d'un paro monstruo pel nombre dels qui han pres part y per l'enormitat dels danys causats. Devant dels excessos comesos y dels que amenaçavan devant la perturbació completa de la vida social, lo representant del poder federal no ha reparat en fer us de la forsa y en sortirse, si s' vol, de ses atribucions, pera fer cara a la violencia y restablir l'orde. Asserant als ciutadans pacífics, que res tenien que veure en la qüestió entre amos y trevalladors de camins de ferro, l'us de ses llibertats y de sos drets. Aquesta conducta, no legitimada per la previsió de les lleys, pero exigida per la necessitat, ha rebut la sanció de l'opinió pública d'aquell país, com la rebra sens dubte mes tard de les Cambres federales, perque aquell poble practich, lliberal de deyo, no la consistia la llibertat tant en les lleys escrites, com en la realisació de la mateixa, y si no admet que l'poder s'estralimita pera impedir son us, esta disposat sempre a perdonarli tot lo que puga fer fora de la ley, pera impossibilitar que ningú tracti d'imposarse per la forsa y privarli son exercici. En axó trovém nosaltres precisament una mostra del sentit juridich d'aquell poble, en que aprecia les coses no per son costat teorich y especulatiu, sino per son costat possitiu y real. Axí l'extralimitació, si existeix, no la pesará ab lo criteri abstracte de y no la sancionará de la ley, ni li concedirá la trascendencia d'una violació qu' importi un abús de poder; sino ab lo criteri de sa conveniencia y de l'intenció que l'poder portava al cometre-la. Per axó no sols lo perdonará, sino que may aprobará sa conducta; sens que se li ocaffi may, ni li passi pel magi que la ley s' hagi de modificar per no haver previst lo cas; ni que s' hagin de concedir al govern atribucions que l'facultin en lo successiu pera obrar lliurement, en determinades circumstancies, perque son mateix sentit practich compren perfectament que axí com axí pot perdonar y fins lloar un intracció ó un abús motivat per la conveniencia general, demá li fallarían facultats y dret para demandarli compte d'abusos infundats que pogués cometre prevalguentse de la nova ley que dictés.

Y es que sobre la ley escrita hi ha e hi haurá sempre una ley superior, la ley natural, en aquest cas la ley de la propia defensa, la ley de la conservació social. Axí lo poble romá, lo de major sentit juridich que ha existit, formulá l'axioma tant conegut y d'una evidencia tant clara *salus populi suprema lex esto*; «la salvació, la necessitat del poble, siga la ley suprema, superior a totes les lleys». L'únich jutge de l'aplicació d'aquest principi es y no pot esser altre que l'mateix poble y en tant lo poder obrará de conformitat ab ell, com al ferho respongui a les aspiracions y als desitjos de l'opinió; sense que may puga servirli d'escusa legal pera obrar a son arbitri ó com millor li acomodi. D'aquí que ni en la Constitució del Estats Units d' America, ni en la de cap altre Estat, figuri escit aquest principi.

Resulta, donchs, que quan lo poder passa per sobre del dret escrit, obhein a aquest principi de dret natural, no hi ha veritable abús, ni estralimitació de facultats, sino compliment d'una ley superior a l'escrita pera bé y utilitat del poble, com aquest mateix ho manifesta ab sa a-

probació; y resulta, además, que essent aquest principi superior al dret escrit, es perfectament innecessari y perillós que aquest últim dongui al poder facultats que no tingui y pujan en algun cas permétreli abusar en perjudici dels ciutadans, ja que pera obrar en son benefici aquestes facultats no poden faltarli per dret natural.

Aquestes reflexions nos han mogut a fer los comentaris qu' havém llegit en alguns periódichs respecte les qüestions surgides en la República nort americana entre algun Estat de l'Unió y lo Poder Central per haver aquest intervingut, separantse de la lletra de la ley constitucional, en los conflictes ocasionats per lo paro aludit; suposant qu' aquest conflicte es degut a la deficiencia de la ley ó de l'organisació política d'aquell poble y que lo successiu deu servirli y li servirá probablement de llissó pera corregir aquella ley y alterar sa organisació política, augmentant les atribucions del Poder Central en detriment dels drets y llibertats dels Estats que forman l'Unió.

Aquest modo de veure lo trovém totalment injustificat y fruyt dels prejudicis de que no poden despendres la majoria dels polítichs de la vella Europa, formalistes, autoritaris per naturalesa y que no han arribat encare a ferse cárrech de que la garantia de la llibertat d'un poble no resideix en la ley escrita, sino en la voluntat encarnada en aquest de gosarla y en la costum de practicarla y exigir del poder y de tothom son respecte.

Quina falta los hi ha fet als Estats Units la Centralisació pera posar terme al conflicte produhit per lo paro? Quina ventatge ha donat la Centralisació política als Estats d' Europa pera resoldre qüestions y conflictes consemblants? S' ha vist encare aquí cap paro de la importancia y dels perjudicis del últimament ocorregut en aquell país, ni cap govern que l' hagi acabat tant aviat? Qu' han fet fins are en aquest punt los governs europeus que puga posarse com exemple digne d'imitació? Se creuen per ventura los periodistes a que ns referim que l'poble dels Estats Units esperarà lo remey de discursos rimbombants, articles de fondo ó projectes de ley més ó menys realisables, que no fan més afecte qu' un pegat en un banch?

Nó: allí lo país se n acostuma anar dret al bulto y no s' entreté discutint principis ni teories polítiques, ni fent y desfent constitucions; allí confia en si mateix pera guardar y mantenir sa llibertat y no la fia a lleys escrites que no s' complexin, ni la personifica en xerrayres que s' passen tota la vida predicantla y son incapassos d'aguantarla, ni respectarla en los demés; allí si l'poder ó la autoritat s' estralimita obligat per les circumstancies y en bé general, lo poble aproba sa conducta en aquell cas, pero no l' arma de facultats pera que a son arbitri puga obrar en lo successiu: allí el poble sent y regoneix que sobre la ley escrita hi ha la necessitat de viure y de la defensa social y creu, com lo poble de l'antiga Roma, que *salus populi suprema lex esto*.

Estiguém, donchs, sens cuydado, que axís com temps enrera los Estats Units d' America dexaren ab un pam de boca als qu' esperavan d' un día al altre que l' general Grant fos proclamát rey ó emperador, axí are dexarán ab ses puerils y fatües il·lusions als unitaristes, en que s' diquin republicans y se creguin liberals, fugint com d' escaldarse d' alterar sa constitució pera inaugurar en son país l' era de l' Estat omnipotent y de las llibertats escrites y no practicades. Frescos estarian que necessitassen llissons dels que no saben governarse!

J. B. y S.

Don Pere Bosch y Labrús

Lo día 20 d' aquest més morí a St. Gervasi de Cassoles D. Pere Bosch y Labrús, diputat que havia sigut per lo districte de Gerona en les últims Corts conservadores. Nascut de modesta familia, en la vila de Besalú, havia sapigut ferse ab sa activitat y ab son treball una posició social y una reputació ben sentada d' home intelligent é instruhit en qüestions econòmiques. Partidari decidit y conven-

sut de la producció nacional lluytá constantment pera defensarla axí en los Cossos Colegisladors les diferentes vegades que n' havia format part, com en *meetings* populars quan l' ocasió ho demanava, com desempenyant cárrechs en les juntes del *Foment de la producció nacional* y del *Foment de la producció espanyola*.

Ell fou lo primer qu' establí a Barcelona un *bazar* de prendes de vestir bones y fetes per l' estil dels qu' hi havia a l' extranger, que dura encare ab lo nom de *El Aguila* en una gran botiga de la Plassa Real y que té sucursals a Madrit, Sevilla, Cádiz y Valencia. Mes tart adquirí a Andalusia una considerable finca rústica a quin cultiu y perfeccionament se dedicava ab lo mateix zel y voluntat que posava en totes les seues coses, convertintla en una de les primeres explotacions, agricòles d' aquella regió.

Havia fet sos primers estudis en l' Institut y en lo Seminari de nostra Ciutat en la que tenia molts amichs, no seguint cap carrera lliteraria ni científica per haverlo portat sa vocació a altres rams d' activitat. Son proteccionisme era expansiu y generós y comprenia tots los genres de la producció del país, quina prosperitat y harmonía buscava sempre en primer terme, sense que may consideracions polítiques ni d' altre classe lo fessen claudicar en sa defensa.

Ha mort a l' etat de sexanta set anys. Déu haurá premiat ab la gloria eterna una vida dedicada tota al treball y al sosteniment y desenroll de les forses productores, y sa memoria servirá a sos paysans d' exemple digne de lloansa y d' imitació.

Regionalisme a l' extranger

La llevor regionalista va levant esperançadores cullites en lo Mitgdia de França. En son darrer nombre *L' Aioli* transcriu una valenta y acalorada proclama que als fills de la Auvernia dirigexen alguns dels seus compatriotics. D' ella traduhím los següents troços.

«Recordauvos que l'poble que pert son parlar matern pert axís mateix la seva ànima de poble: dominat y subjugat per les altres raças, s' hi confon, s' hi amaga, y s' hi nega!

«Au! donchs, los mascles de cor y de puny, los auvernencs, que no s' donen vergonya de llur sanch! Veniu y no temáu trobar en nosaltres la *politica*, aquesta maluria que tot ho llança a perdre. No més dos noms llegiréu en nostra bandera: Auvernia y Mitgdia; y devall los plechs de tal bandera hi caben totes les bones voluntats, tots los qui no volen perdre l' segell de raça, la llur originalitat nadiua, tots los qui tenen lo cor prou ample y esbarjós pera conreuarhi junts y al mateix temps l' amor a l' Auvernia y l' amor a la França.

«Llengua d' Auvernia, llengua del Breçol, llengua nostra, reyna que camines avuy peu-nua a dins esclops de fusta sense corretges, no tingues por! Te tornarém calçar tos escarpins de seda blanca, y tornarà a lluhir damunt ton cap, com un sol, ta gentil corona de reyna. Ningú t' menysprehará mes, puig tos fills se lleven per adornarte y, dins sos ulls se veu abundant lo flami d' una sanch que no bordeja!

«Ho sentiu, vosaltres, los germans y ls amichs? Aném, coratge! axecauvos y veniu: ¡va per l' Auvernia! ¡va per nostra mare!»

(De *La Veu de Catalunya*.)

CRONICA

EXTRANGER

Acaba de morir l' ilustre escriptor Lecompte de Lisle, un dels poetes francesos de més rellén d' aquest sigle. No perteneixia al número dels que parlan a la multitud y arriban a ferse populars, com Lamartine y Victor Hugo; Lecompte era un poeta erudit, enamorat de l' antigor y escribia tan solament pera la gent culta, única que podia entendre y apreciar les bel·leses de ses obres; per aixó molts lo tingueren per extravagant y l' feren blanch de

les seues sátires y ayrades censures. Més ell, sens cuidar-se de la opinió ni de la crítica, seguí trevallant coratjós, donant a la estampa les traduccions de les obres de Tócrit, d' Homero, de Sófoeles, d' Eurípides y moltes altres, totes fetes ab gran fidelitat y talent. En lo any 1886 fou elegit membre de la Academia francesa.

—Fins avuy Cassimir-Perier triomfa en tota la linea: son prestigi va pujant com la escuma, y la premsa relativament conservadora no s' cansa d' enaltir al home y al polítich, pronosticant pera la França una série de innombrables felicitats. Aixís sia. Nosaltres veurém ab entera satisfacció que s' cumplescan pronóstichs tan falaguers; pero no podém oblidar les lleugereses y mudances de certa gent que arrastran pe' l' fanch persones é institucions que havian ponderat com lo *non plus ultra* de la perfecció.

—La moneda italiana de plata ja no té curs legal á França. Al objecte d' evitar los inconvenients que sa retirada poden ocasionar en la circulació monetaria, lo govern ha disposat que s' encunyen immediatament 4.000.000 de franchs francesos en plata. Ab aqueixa providencia lo govern se ficará á la butxaca dos milions de franchs: es una verdadera ganga.

—En la Audiencia de lo criminal de Lió s' han fet grans preparatius pera la vista del procés de Caserio, fixada pera l' día d' ahir; se tractava de péndrer extraordinaries precaucions á fi d' evitar nous atentats. Lo reo havia de sér conduhit en cotxe celular, rodejat de gendarmes de cavall y los carrers del tránsit vigilats per la policia secreta.

—Nostres vehins de l' altra banda del Pirineu sembla que tractan d' apretar ferm als anarquistes. No content lo Govern ab la lley especial votada contra ells no fá molt, acaba de presentar un projecte donant als tribunals de justicia amplis poders pera perseguir, per tots los medis que tingan á ma, qualsevol delictes que tinga per móvil la provocació al assassinat, al incendi, pillatge ó destrucció de la propietat, com també tot intent criminal contra la seguretat del Estat, y aixís mateix la apologia y elogi dels actes realitzats per los anarquistas, imposant severes penes y multes considerables fins als que donen publicitat á les deliberacions que ting. n lloch ab motiu dels processos anarquistes. En la sessió celebrada en la Cambra de diputats lo día 26 va sér rebujada una proposició demanant que s' limite l' temps que ha de regir la lley contra ls anarquistes. Les oposicions están convensudes de que dita lley será aprobada contant lo govern ab una majoria absoluta y disciplinada. La esquerra s' proposa, no obstant, allargar les discussions al objecte de que no s' plantegi dita lley avans de la celebració de la vista del procés de Santos Caserio.

ESPANYA

Tots los nostres homens polítichs se'n han anat á estiuhejar y no hi ha que dir que darrera d' ells han marxat també una munió de *reporters* que s' dedican á *sousacarlos* y omplen planes y més planes dels diaris ab les confidencias de que se suposan objecte. Avuy qui parla es En Cánovas, demá En Silvela, demá passat En Castelar y l' altre lo mateix fill de D. Carlos de Borbón, Don Jaime, que conta á un redactor del *Heraldo de Madrid* algunes de les impressions de son viatge per Espanya. Per suposat que ls dos primers no diuen res de particular, donchs si alguna cosa d' importancia haguessin tingut de exposar, de segur que no l' hagueren reservada pera dir-la á un periodista sino que, ab tota la solemnitat deguda l' haurien manifestada á les Corts ara tot just tancades. Lo Sr. Castelar ja es una mica diferent donchs, mitg retirat á la vida privada, fa temps no parla á les Corts. Continua enamorat del pressupósit de la pau y d' En Sagasta per més qu' aqueat respóngui á sos amoretos ab nous auments en los rams de guerra y marina y ab lleys tant poch simpátiques als contribuyents com la del *salto del tapón*. Per altre part, si aquí no hi ha perill de brutit, no per axó son fácils les economies en lo ram de guerra, perque á lo millor salva la llebre y necessitem l' exercit pera posar en bon lloch l' honor nacional tacat per qualsevol salvatge ó moro, sigui del Riff, sigui de Mindanao. Ja ho veu, donchs, lo Sr. Castelar, en lo pressupósit de la pau, Espanya no hi pot pensar encare, no te més remey que tenir un *pressupósit de guerra*, puig que si ningú ns busca rahons, ja n' armarem nosaltres, y després que ab axó dels soldats hi ha motius molt fonamentals per l' anarhi ab cuydado y sino vegi quina cara més dolsa los hi posan sempre los republicans que continúan partidaris d' implantar la república com més aviat millor.

Una altre ganga ns há sutit ab lo ministre de la Governació. Aquest bon senyor, com si tingués por que ab lo nou programa dels federals tots los socialistes s' haguessen de passar ab En Pi y Margall, sembla que tracta de guanyarhi la ventatge repartint als trevalladors uns quants millions dels que deuben sobrar als pobres paganos; aixís, te projectades una infinitat d' obres públiques costosissimes, totes elles per suposat d' interés general y totes per suposat també fahedores á Madrid, ahont se podria creure que tracta de reunir á tots los desvagats d' Espanya. Tals son la construcció d' un nou Palau ahont poder encabirhi plegats tots los Senadors y Diputats de la Nació, la de una Casa-Hospició pera inválids del trevall, l' acabament de les del Hospital militar y altres y altres que no sabém ó que no se li han ocorregut encare. Com á complement de tant trascendental solució de la qüestió social, pot recomenar á les Diputacions y als Ajuntaments que, si á provincies hi ha pobres ó gent sense feyna, se cuydin de afluxar los cordons de sos respectius pressupósits, que á Madrid ab lo de tota la nació no n' hi ha prou per tot lo qui demana.

Á Saragossa no s' han dextat convençre, ni per En Moret, que s' tot lo que s' pot dir, de que ls terrenos que creuhen seus y de que s' apoderat lo ram de guerra, no sien propietat d' aquest sino del ram civil y, per lo mateix, que se'n hagen de quedar sense. L' ajuntament ha presentat en pes la dimissió y l' poble entusiasmat obsequia als regidors ab dinars y serenates. Al saberho En Sagasta diuhen que s' ha esbarat y qu' ha avisat per telégraf al Govern que s' ho deixi corre y qu' ho arregli de qualsevol manera, que les qüestions locals d' un quant temps ensá son molt repeloses y que no vol de cap modo que ls aragonesos s' avessin á cantar lo *Guarnikako-árbold*. Per are han comensat donant una axordada xiulada al

Capitá general d' Aragó, Sr. Barges, que s' refugia en lo Govern Civil, no disolguente la gentada, ab tot y los prechs del governador, y repetint los xiulets al sortir lo Capitá general de l' edifici. Sembla que l' arreglo que s' ha acudit al Sr. Moret consisteix en incautarse *interinament* l' Hisenda dels terrenos en qüestió y cedirlos després al Ajuntament de Saragossa: lo que hi há es que ls saragossans no s' fian gayre d' aquesta *interininitat*.

Per lo demés, la sequia s' ha apoderat del pays, y amenassa ab fer perdre totes les tardanies, lo que vindria molt malament després d' una anyada magre com la d' enguany. Tot axó no será obstacle pera que l' ministre de Hisenda aprofiti l' estiu pera fer una campanya cobratoria, quin camp d' acció diuhen será Catalunya com de costum. Després de la d' En Gamazo sols faltava als pobles que ls hi fessin engrexar als agents d' En Amós Salvador.

Á Pamplona se celebraren poch ha ab molt lluhiment les festes de Sant Fermi, essent lo més notable d' elles los concursos de bandes y orfeons. Ara últimament s' han celebrat les fires de Valencia, ab extraordinari concurs, havent sigut lo més lluhit d' elles lo Certámen del Rat Penat. la festa de les lletres valenolanes, distingintse per son color patriótic lo discurs llegit per lo Dr. Gimeno. Á Sevilla, en la *corrida* de toros celebrada l' día de Sant Jaume, foren ferits de gravetat alguns toreros; dos d' ells están sense esperança de vida.

CATALUNYA

Están los pobles en aquest temps de l' any celebrant ses festes majors y ab aquest motiu sovintejant los balls y los Certámenes. De les costumes antigues poch s' en conserva: á Lloret se continúa fent la pintoresca professó per mar per anar al santuari de Sta. Cristina y ballantse á plassa la dança de la morratxa. Los certámenes no son tots literaris; á Vilafranca del Panadés se concedexen premis á la virtut y al trevall, dexa, molts d' ells, de benemérits patriois.

—Á la provincia de Lleyda hi hagué á principis de setmana un gran temporal d' aygua qu' ha causat molts danys, pero afortunadament cap desgracia personal.

NOTICIES

Oficials.

Butlletí oficial del 23 de Juliol.—R. O. de 14 de Juliol de 1894 dictant mides per evitar los perills que ofereix lo depósit y transport de materies explosives y prohibint son almacenatge en les estacions de ferro carrils.

Anunci de la Comissaria de Guerra, de 14 de Juliol fixant pera lo día 14 d' Agost vinent la venda en pública subasta de les muralles y edificis inútils del ram de guerra d' aquesta Ciutat. La subasta se farà en vuyt lots essent son valor total 1.522.559 pessetes.

—Ajuntament.—(Sessió del día 25 de Juliol.)—Presidida per l' Alcalde y ab assistencia de cinch regidors, se celebrá la sessió, qu' era de segona convocatoria, llegintse l' acta de l' antecedent que fou aprobada y firmada.

Se prengueren los següents acorts:

Aprobar varis comptes y donar alguns permisos d' obres.

Aprobar les lineas generals pera l' programa de les festes que s' han de celebrar les próximes fires.

Se concediren al Alcalde dos mesos de llicencia.

Y l' Alcalde doná conexement de la variació que s' practica en la sortida del vadó del Onyar, per la part de la Devesa, pera major utilitat dels carruatges y d' haber lograt que la Banda del Hospició toqui en lo dit passeig á la tarde dels dies festius.

Hem rebut la visita del setmanari *Gerona Democrática* que ha comensat á publicar-se en aquesta Ciutat. Li torném lo saludo que dirigeix á la premsa.

—Copiém de *La Renaixensa*. «Lo poema de Mossen Jacinto Verdager *Lo Sonni de Sant Joan*, ha sigut traduhit en llengua txeque, y en vers, per lo P. Segimón Bonska, de la ordre de Sant Benet y resident á Praga.

—Lo «Centre Catalá» de Sabadell, ha publicat lo fallo donat en lo concurs regionalista obert per dita societat havent obtingut lo premi lo trevall senyalat ab lo número 8 y quin títol es: *Cartilla Catalanista. Compendi dialogat del programa catalanista*. Dit Centre anuncia que l' día primer d' Agost á les nou del vespre, celebrará una solemne sessió en la qui s' obrirá l' plech que conté l' nom del autor premiat y se donará lectura á dita *Cartilla Catalanista*.

—Nostre amich D. Carles Crehuet, escribí de aquest Jutgat, de primera instancia, va tenir la desgracia abans de ahir de rompres lo bras dret en sa propietat de Santa Coloma de Farnés. Conduhit á Gerona van curarlo los senyors Ametller y Sanchez. Desitjem al Sr. Crehuet una prompte millora.

—Lo que de públich se diu está passant en l' assumpto de Cédules personals passa ja dels limits de lo creible.

La base 8.ª del plech de condicions que va regir pera l' contracte entre l' Estat y la Empresa arrendataria de dit impost autorisa á aqueixa pera rectificar los padrons formats per los Municipis y aixó está molt be en son lloch sempre que ditas rectificacions sigan tals, ó sigan substitucions de conceptes y fets no certs per verdaters, y que se procedeixi en la práctica de semblant operació á tenor de les prescripcions reglamentaries. Més segons se diu les rectificacions fetes per l' arrendataria resultan tan singulars, que aquest nom sols per burla es admissible, donat que ab lo afany de obtenir rendiments, ha equivocat tot lo que antes estabá bé, improvisant propietaris, rentistas, funcionaris ó inquilinos á més y millor. Y finalment se diu, y aixó fora lo més grave, que tals documents ó com se vulgui dirlos, se han pres per las autoritats provincials d' Hisenda com á cosa admissible y seria, hasta l' punt de volguer obligar á que los Aroaldes los exposin al públich y que los particulars *individualment* reclamin contra sos resultats; cosa que nos resistim á creure de vant l' elevat concepte que nos mereixen aixó lo Sr. Delegat com lo Sr. Administrador de contribucions, quals funcionaris donant á la Empresa lo que de dret l' hi correspongui, no es de presumir que s' sabientes amparin

procediments anti-reglamentaris en perjudici de tants milers de particulars, á qui afectan les ja dites rectificacions.

—Segons noticies avuy tindrà lloch en lo Circo Alvarez de aquesta Ciutat, la funció que habian de donar lo dia 24 alguns oficials del Regiment de Guipúzcoa. No duptém que s' veurá tan concorreguda com la primera que va darse no fa molts dies.

—Torna á dirse de públich y no sabém si te ó no fonament que se emplean en l' arreglo del carrer Nou carreus que distan molt de reunir las condicions de la subasta. Esperém que la Comissió encarregada estigui á la mira de la cosa.

—Diumenge passat, de sis á vuyt de la tarde, tocá á la Devesa, que estigué molt concorreguda, la Banda del Hospició provincial. La nit anterior de nou á onze, la banda de Guipúzcoa tocá á la Plassa de Sant Agustí. Tot axó ha sigut causa de molts comentaris, suposantse qu' entre l' autoritat local y la militar no hi ha l' armonia y bona inteligencia de costum, tant profitosa al públich, y que la banda militar en lo successiu ja no tocará més á la Rambla, ni á la Devesa ni á cap altre dels puestos de passeig. Si aixís es, ho sentim moltíssim y desitjariem s' acabés aviat aquesta situació vivant.

—Ha pigut un bon xich en la comarca d' Olot; l' anyada s' presenta molt bé per ara; pero ha aparegut una cuca en molts camps del plá que s' menja l' fajol y l' mill, destruhint tot en poques estones.

—Ha mort á Palamós, després d' una llarga enfermetat soferta ab verdadera resignació cristiana, D. Candi Figa y Piferrer, metje de dita vila. Per més que teniam males noves del estat de salut del nostre bon amich, la noticia d' una pérdua tan sensible nos ha afectat vivament. Nosaltres que de molts anys tractavam amistosament al Sr. Figa, poguerem apreciar tot lo que valia, per més que una modestia y una candides que s' avenia molt bé ab lo nom que duya, amagavan quelcóm dels seus coneixements y mérits veritables. Era molt entés en sa professió y en literatura, havent escrit algunes sentides poesies de carácter religiós; dirigí durant llarga temporada *El Semanario de Palamós* y formá part del jurat del primer certámen literari d' eixa vila. Era católic fervorós y catalanista de bona mena. Cultivava ab afició y profit la fotografia, la pintura, la mineralogia y la zoologia, havent rebut ab una constancia envejable una bona colecció d' exemplars que tenia cuidadosament reunits en son despatx. Tothom lo volia en la comarca, per aixó sa mort ha estat sentidíssima y son enterro una imponent manifestació de dol. Acompanyém á la vídua, fills y demés de la familia en lo condol per tan irreparable pérdua. ¡Qué Deu lo tinga al cel!

—Diumenge á les 10 del matí tingué lloch, en lo saló de descans del Teatre principal, la distribució de premis als alumnos de les escoles públiques; assistint al acte una numerosa concurrencia, además dels Senyors Governador civil, Aroalde, diferents regidors y l' Inspector de 1.ª ensenyansa.

—Nostres distingits companys D. Pere Alsias y Torrent y D. Salvador Albert han publicat respectivament en los periódichs *El Semanario de Bañolas* y *La Lealtad*, de Sant Feliu de Guixols articles descriptius de la primera excursió verificada per l' *Centre Catalanista de Gerona* al poble de Romanyá de la Selva; ab motiu de visitar lo monument megalítich descobert fá poch.

—FESTES MAJORS de la comarca: Die 29, Calonge; die 30, Terme de Banyoles; die 1.ª d' Agost, Caldes de Malavella, Vilajuhiga, Vilademà, Fontsoberta, St. Esteve de Guialbes, St. Feliu de Guixols, St. Iscle de Vallalta; die 3, Vilademà, Paláu Tordera, Guialbes, St. Joan de Palamós, Vilasaora, Viure y Cantallops.

Certámen literari de Palafrugell

La vila de Palafrugell, una de les que més han progressat del vell Geronés, ha volgut aquest any aumentar lo brill de les festes de Sta. Margarida, celebrant un certámen literari lo primer tingut lloch en aquella vila. L' acte de la repartició de premis se féu lo diumenge passat, á les quatre de la tarde, ab assistencia dels iniciadors y del jurat, de les autoritats locals civil y eclesiástica y d' innombrable y escullit concurs qu' omplia del tot lo teatre de la població ahont se celebrava. Lo President del Jurat D. Ramón Bordas y Estragués llegí un bell y patriótic discurs escrit en nostra llengua catalana que comptant ab sa amabilitat inserírem en aquest Setmanari y seguidament En Miquel Torroella y Plaia en una correcció memoriosa féu relació, també en catalá, de les composicions presentades y del veredictes recaigut sobre son mérit.

Los premis oferts eren en nombre de yint, dels quals sols s' en donaren deu, quedant los demés deserts ó sens adjudicarse. Los autors que obtingueren premi foren los Senyors Blanch y Romani, Marullí, Loperena, Carreras, Asmarats, Salvado, Millá y Ayné y Rabell. Lo jurat concedí també deu accessits que guanyaren; á més de algun dels citats, los Senyors Franquet, Ubach, Ballesteros y Barbany, Casas y Pallarols y Aloántara. Lo nombre total de composicions presentades fóu de noranta vuyt.

Lo poeta premiat ab la flor natural, Senyor Blanch y Romani, no assistí á la festa, havent delegat pera representar lo Sr. Joanama fill, qui escullí pera reyna de la festa á la jove y elegant senyoreta N.^a Estrella Jubert qu' ocupá el trono ataviada ab blanca mantellina y féu entrega dels premis als demés autors llorejats.

Lo premi que guanyá nostre consoci lo Sr. Loperena, es degut á un trevall en prosa castellana, de carácter económic, que té per títol *Estudio sobre las sociedades cooperativas* y també es en prosa castellana lo qui valgué premi al Sr. Carreras, fill del conogut compositor y paysá

nostre Sr. Carreras y Dagas, que es titula Beneficio mo- rales que reportan a las clases populares las sociedades corales creadas por el inmortal poeta y músico José An- selmo Clavé.

La cançó del taper, composició premiada de D. Fran- cesch Marull, se diu ha sigut demanada per a ser posada en música pel celebrat compositor Sr. Breton.

Quasi totes les composicions en vers foren llegides y 'l públich les rebé ab continuats picaments de mans, axís com los discursos aludits y una carta de gracies tramesa per En Joaquím Riera y Bertrán que no pogué assistir.

En resum, la festa fou important y lluhida y dexará grat recort a tots los concurrents.

VARIETATS

NOTA CURIOSA (1)

En la diada de setembre de mil vuyt cents qua- ranta tres hi hagué un temporal d'aygua allá en ves en- tre una y dos de la nit que desribá tota una isla y un pont en la Baia de Sant Pere. Abont també foradá la Igle- sia de dit Sant y l'aygua arribá nus salt de la barandi- lla del por: tot Sant Pere nadava d'aygua qu' arribá als primers pisos, abont no s' escapá ningú de la isla; tothom morí, ansia familia del Jutje que lo era Narcís Sioars, abont se trobá mare y fill agafats en la retxa: moriren de tres a quatre centes ánimes, y tota la guardia del portal de França, que era de la Guardia Nacional de Gerona: la isla de cases avuy dia se troba pla com la má: dit riu Gal- ligans vingué ab tanta furia que derrivá la muralla y lo Portal de França y se 'n portá les cases, dexant ho tant pla que no tingueren que fer res per passarhi la gent ni se ha conegut may més que hi hagués cases, y en aquell moment hi havia la Junta Central y quan la Junta Central vegeu tota llançada per a acudir totes les tropes que hi havia a la Ciutat, nosaltres, com eram de la Artilleria Nacional, nos feren anar a fer pas ab tramechs y pales, abont feya dol al veure tantes morts, abont se veyá una coneguda alta, un amich després, se veyá un pare ab tres fills abraçats; lo un buscava al seu avi, l' altre 'ls seus interessos; compassió feya la gent del dit vehinat desam- parats; tres dies de ranxo 'ls donaren: los sants pel mitg del carrer, Sant Pere lo arplegaren los gitanos: y al cap de cinch dies vingué lo siti, abont tinguerem cinch setmanes de siti fins que lo General sitiá capitulá, que se 'n va anar al Castell de Sant Fernando de Figueres, que era Amalfit y després se 'n va anar a França, y 'l General sitiador fou lo General Prim, abont també 'ls va fer capitular de Figueres dexantlos anar cada qual a ca- sa sua.—Gerona 20 de Octubre de 1844.

Un artiller de la Milicia Nacional

Joseph Buscá.

Secció Literaria.

POBRA PATRIA.

Nostra patria endogalada y escarnida y sabrejada, catalana, avuy veyém; y la llengua ha de ser muda, y la ma no pot dá ajuda, y ab la rabia continguda nostres cors assadollem.

Com un roure que 'l desbranquen, de la patria 'ns en arrancoan tot lo noble y fort y gran; ni 'ls tresors d' antiga herencia, ni 'ls esplets de nova ciencia, ni 'l treball, ni la conolencia, res per viure 'ns dexarán.

Nostres naus arreconades, empobrides y corcades, van podrintse dintre 'l port; nostra Industria feynadora l' han ferida ab ma traydora; lo Dret vell espera 'l hera com un condemnat a mort....

¡Pobra patria mal ferida! ¡pobra mare adolorida! ¡hont hi ha mal com lo teu mal! En ta sort desesperada, ¿qué espera ara ta fillada? quina sanch li has enconada, ¡qué no 't sab trenpá 'l dogall.

Oh, vindrá, vindrá 'l gran dia que 's desperte qui dormia, y 'ls més sorts hi sentirán;

(1) L' original obra en poder de nostre consoci En Joan Martorell.

ah, llavors, tothom alhora, quin esclat de via foral! fins los morts, al sonar l' hora, de la tomba s' alzarán!

Francesch Matheu.

¡N' hi ha ben bé per riure!

Temps endarrera vaig ser testimoni d' un fet capaç de fer riure a un president d' audiencia.

Figureuvs que sortia a donar un tom pe 'ls voltants de Gerona ab l' intenció de dexarme caure de tart ó de lluny a la font del Rey.... Quan vaig esser a mitjant carrer del Carme vaig aturarme a contemplar una partida de bescambrilla que estava empenyada entre quatre dones, sentades totes en cadira mitjana, sostenint ab la falda lo cedás que les hi servia de taula. A poca distancia del grupo que formavan les dones, hi havia una colla de xicots que estavan jugant a boles. Si no haguessin sigut los renechs que de tant en tant dexavan anar la mayuada, se pot dir que tot haguera marxat ab la major armonia.

Peró no durá gayre 'l bon temps. Un dels baylets «va fer trampa» y ja yaren haverhi rahons. Que si «tu has mogut la bola» que si «jo no l' he tocada», lo de la trampa y un altre s' arrapan renegant com uns oriolis; se n' adonaren les dones y, tirant lo cedás per qui n' enllá de tan depressa que anavan, correnen a despartir al dos guerreros. arribant a temps de que no 's trenquessin lo cap; lo que no pogueren, fou privarlos de ferse algunes esgarrinxades a la cara que 'ls hi estavan d' alló mes bé.

Apaciguats ja 'ls dos tremendos, les dones tornaren a la seva... Llavors foren elles les que tingueren renyines perque totes volian «donar»; peró passaren los crits convinguent en fersho a la sort. Y la bescambrilla torná a anar en danç y aná seguint una estona entre les esclamacions de: «Are' us puja l' as, «Are' us ve 'l tres, «Mata».... y altres per l' estil.

Més tampoch aquesta vegada durá gayre la bonança, puig los dos baylets, que desde l' anterior epissodi s' havian estat contemplant ab ulls de rabia, començaren a ferse llengotes; de les llengotes ne vingué algún fástich; dels fástichs un colp de puny; d' un colp de puny dos... y 's tornaren a agafar, com un parell de cans que 's disputan un os.

Y l' cedás y les cartes tornaren a anar enlayre y les cadires per terra... y la mare d' un dels baylets doná un revés al altre que 'l feu redar pe 'l sol... ¡Allá sí que va ber Troyal! La mare del mot ofés prengué lo ofensa pe 'l seu compte y ja hi va haver guerra encesa....

—Ja veurás, una altre vegada 't toques los teus. —¿Qué vols dir ab axó? —¿Qué vuy dir?, que 't cuydis de casa teva, que prou menja hi tens per netejar, marmanyera.

—La marmanyera és tú!... ¿Ahon va axó aquesta descaçada? —¡Miréu qui parla!... ¡Poca vergonya!

—¡Gloriós Sant Benet; baxén, deteniume si es que no teniu feyna, ó sino faré un exemplar!

Peró, per lo vist, Sant Benet devia estar ocupat perque ni va detenirli, ni tan sols se digná baxar, per lo qual, aquélla furia dexá anar la pesanta má sobre la galta de sa contrincant. L' altre, al veures tractada d' aquélla manera, s' enfurismá de mal modo, entrá dins de casa seva y 'n torná a sortir ab la picadora a la má; s' abrahoñá ab la insultadora; la agafá per 'l monyo y, fentli posar lo cap entre ses cames, fis, flas, cop de picadora va, cop de picadora vé, fins que 'l cor li va dir prou.

La dona que havia rebut la surra se ficá a dins de casa, avergonyida, jurant que 's venjaria; jo esclafint una grossa rialla, vaig seguir mon cami tot dihent:—¡Mare de Deu quines dones!; elles tan enrabiades per culpa dels noys y ells, sense recordarse ja de res, tornant a jugar, més amichs que may.

¡Com hi ha mon n' hi ha ben bé per riure!...

Joseph Morató y Grau.

Gerona, 13 de Juny de 1894.

ANYORANSA

Me pláu senti 'l murmuri tranquil que fá l' onada quan besa de la platxa la fina arena d' or, y respirá a trench d' auba la fresca marinada que porta a mes orelles perduda barcarola d' un jove pescador.

Me pláu llansarme en brassos de les blavenques ones, voltat de blanca escuma desfeta pel llaveig; ja sumergintme en elles, ja descansanhi a estones, com sobre un prat fresquissim cenyit de lliris d' aygua, que va gronxant l' oreig.

Me pláu en nit tranquila véurer lo raig de lluna sembrant polsím de plata damunt l' aygua del mar, y trobo en ma existencia la més capdal fortuna quan, sobre nau lleugera, bogant a pleret surto sovint a barquejar.

Mes entre tanta ditxa sento una greu tristesa; t' anyoro, vida meva, com l' oronell son niu; no veig la teva cara, que es tota ma riqueza; per ço en tant bell estatje me sembla que m' hi trobo com rossinyol captiu.

Y espero véurer prompte la llum de ta mirada, y reposar ma testa dessobre del teu cor; sentir lo suau murmuri, més dol que 'l de la onada, que del teu llabi vessa;

¡llensarme en los teus brassos, com dintre un mar d' amor!

JOSEPH FRANQUET Y SERRA.

Secció Religiosa.

SANTS DE LA SETMANA.

- Dissapte, 28.—Sts. Nasari, Celso y Victor mrs. Diumenge, 29.—XI. Stes. Marta, vg. y Beatris vg. y mr. Dilluns, 30.—Sants Abdón y Senen mártirs (vulgo san Nou y san Nen) y sta. Donatila vg. mr. Dimars, 31.—S. Ignasi de Loyola, fdr. Dimecres, 1.—S. Pere ad-vincula, s. Feliu de Gerona y stes. Fé, Esperansa y Caritat vgs. y mrs. Lluna nova a 12 h. 11 m. tarde, en Lleó.—Calor. Dijous, 2.—Ntra. Sra. dels Angels, s. Alfonso Maria de Ligorí b. y fdr., y s. Esteve p. y mr. Divendres, 3.—La Invenció del cos de sant Esteve proto-mártir y sta. Lydia.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en l' iglesia de les Beates. Demá comenarán en l' iglesia del Carme.

Establiment tipogràfic del DIARI DE GERONA. Fajada de Sant Feliu, núm. 3.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

Table with 9 columns: ESPECIES, MESURES, La Bisbal (Díe 20), Gerona (Díe 21), Olot (Díe 23), St. Coloma de Farnés (Díe 23), Banyoles (Díe 25), Cassà (Díe 25), Figueres (Díe 26). Rows include Blat, Mastay, Ordí, Ségol, Civada, Bessas, Mill, Panís, Blat de moro, Fajol, Llóbins, Fabas, Fabó, Fassols, Monjetas, Vellanas, Nous, Castanyas, Trumfes, Ous.

SECCIÓ D' ANUNCIS

ESTABLIMENT TERÀPICH-SULFURÓS

dirigit per los Doctors

D. JOSEPH PUIGCARBÓ

y

D. AGUSTÍ BASSOLS Y PRIM.

Caspe, 7 (junt al Teatre de Novetats). Tèlèfono, 301
BARCELONA.

Aquest establiment, provehit de tots los avenços moderns, y també de perfeccionades calefacció y ventilació per medi del vapor, está destinat á:

Hidroterapia

Duxes comuns y sulfuroses de totes classes (anémies, nervosis, gastralgies, reumatisme, neurastenia, etc.)

Balneoterapia

Banyos comuns, sulfurosos, medicinals.—Banyos russos.—Bany turch.

Neumoterapia

Ayre comprimit y rarefet, oxigeno, nitrógeno, atmosfères creosotades y altres.—(Bronquitis, catarrós crónichs, tisis incipient, asma, etc.)

Sulfoterapia

Que consta de:

- Aygues sulfuroses pera beguda, semblants á les de la Puda, Arçena, Bètelú, Bagnères de Luchón, etc. (Herpes, emfermetats secretes, limfatisme, estrófula, etc.)
- Pulverisacions sulfuroses (Angina é irritacions herpètiques del canyo, faringitis, bronquitis, etc.)
- Baus ó inhalació (Bronquitis, asma, tós herpes, etc.)
- Vaporari ó inhalació difusa (Bronquitis, catarrós crónichs, coqueluche, etc.)

Aquestes aygues—dites **Aygues sulfuroses de Barcelona**—se usan ab éxit crexent en los molts casos en quins está indicat lo tractament sulfurós. També se despatxan embotellades.

Massoterapia

local y general (girades, torçedures, fractures, reumatisme, etc.)

Electroterapia.

Consulta de malalties cróniques y nervioses, per lo Director **DR. PUIGCARBÓ**, de les 11 del matí á la 1 del tarde y de 5 á 7 de la tarde.

Consulta de malalties de l'aparat respiratori, per lo Director de la secció neumoterápica, **DR. BASSOLS Y PRIM**, de 10 á 12 del matí y de 6 á 7 de la tarde.

LA NEOTAFIA

En aquest gran establiment s'hi troba á totes horas un assortit complet de baguls fotogràfics, de tota mida, des del infim pèu de cinch pesetes en avant. S'envian á domicili. Dirigir-se á **LA NEOTAFIA**, Cort-Real.—18.—GERONA.

Gran establiment artístich fotogràfich dirigit per **JAUME CAROLÀ**
Gerona, Rambla d'Alvarez, 2, últim pts.

(Premiat ab medalla d'or, diplomes, y certificat de tenir aprobats los estudis superiors de pintura ad'Academia de Barcelona.)

Especialitat per retratos al oli y al llapis. Retrats fotogràfich-artístichs superiors, de tots preus y grandaries. Combinació ab l'acreditada fotografia barcelonesa, dirigida pels Srs. Bonet y Pujol.

Reproduccions de totes classes tretes de fotografies per fetes malbé que sien.

Retrats de busto y proporció natural per lo procediment dit «Platinotipia» á 25 pesetes un.

Se retrata á domicili.

NOTA: Pera qualsevol encàrrech dirigir-se al amo de la Perruqueria de Cot.

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minoxima vegetal pera ténir lo cabell. No té rival en lo mon, perquè á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent especific, se ven en dita perruqueria,

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24

GERONA

Grans rebaixas al engrés.

També s' troba en venda en dit establiment la

Tintura americana instantánea

Establiment de Don Pere Prunell

S'hi trobará un gran assortit de camisas, corbatas, colls y punys, sedas y llanas y demés articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADÍSSIMS

Voltes de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.

Serveys complets de cuyna. Cereria.

Instalacions de para-llamps, campanetas eléctricas y telefonos, á preus limitadíssims.

AUDOUARD-DENTISTA

Ab titó de la Facultat de medicina de Madrid

Fora: 1, primer

GERONA

Curaçió de malalties de la boca.—Empastes.—Orificacions.—Extraccions sense dolor.—Dentadures artificials.

SUCURSAL JUNCOSA

Plaça de la Constitució, número 13
GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sucres y te.

OBRAS

Don Carlos Bosch de la Trinxeria

Recorts d' un excursionista	4	Ptes.
Pla y montanya	3	
l' hereu Nbradell	3	
De ma callita	2'50	
Montalba	3	
l' hereu Sabirá	3	
Tardanas	2'50	

Acaba de publicarse!

l'lena

Deliberacions de la primera Assamblea general de delegats de l' Unió Catalana tinguda á Manresa en lo mes de Març de 1892.—Tema de discussió.—Bases pera la Constitució regional Catalana.

Un volum de 244 planes 2 pesetes.

Se venen totes en la libreria de D. Joseph Franquet y Serra, carrer de la Argenteria, número 26.—GERONA.

ESTABLIMENT Y TALLER

PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions

Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 16

ESTABLIMENT

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S'han rebut las ultimas novetats per la próxima temporada; los preus sumament económichs.

GAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS.

Especialitat en trajos pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

MOLI FAPERINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGAR Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema fan las moltes á preus sumament módichs.

Depósit de baguts

DE VERTEIXEN Y VETLLAN-MORTS

LLER SABADI.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

SABATERIA

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.

Especialitat pera l' que s'encarregui expressament.

LO GERONÉS

Semanari porta-veu del Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca

Redacció y Administració: Sabateria Vella, número 2, primer

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

trimestre	idem	idem
sestena	idem	idem
125	150	
Fora.		
Extranjer...		

Un número sol, 10 céntims.